

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articole și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concursuri, inserțiuni și taxe de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂȘCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ORTĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:
Pe un an 10 coroane
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Protocol

despre ședințele Sinodului eparhial din dieceza gr.-or. română a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1915.

Ședința IV.

Ținută la 31 martie (13 aprilie) 1915 la orele 9 a. m.

Președinte: Preasfinția Sa Domnul Episcop diecezan Ioan I. Papp; Notariu: Ioan Oprea.

Nr. 45. Nefiind gata protocolul ședinței premerse

Autenticarea acestuia se amână pe ședința proxima.

Nr. 46. Nainte de a intra în ordinea de zi, prezidiul prezintă răspunsul Excelenței Sale Dlui Arhiepiscop și Metropolit Ioan Mețianu, la telegrama de felicitare ce i-s'a trimis de aici, din prilejul iubileului de 40 ani de arhierie. Răspunsul e următorul:

„Mulțumesc cordial atât Frăției Tale cât și Ven. Sinod pentru prețuitele felicitări adresate mie la împlinirea celor 40 de ani de arhierie, precum și pentru aprețierea modestei mele activități din acest restimp și în eparhia Aradului, asigurându-Vă, că dacă pe lângă alte neajunsuri, împrejurările nu ar fi fost atât de vrtrige, s'ar fi produs rezultate și mai bogate. Sperând însă, că acelea împrejurări vitrige, cu ajutorul lui Dumnezeu încurând vor dispărea și că Frăția Ta, succesorul meu în scaun, împreună cu clerul și cu poporul nostru din acea eparhie ve-ți continua a cultiva modestele mele saduri, implor și asupra celorla și asupra domnilor membri sinodali binecuvântarea cerească întru mulți ani fericiți!”
Ioan Mețianu metropolit.

Se ia cu vii aplauze la cunoștință.

Nr. 47. Prezidiul prezintă cererile deputaților: Dr. Petru Ionescu și Nicolae Fîru, pentru concediu pe durata întregă a sesiunii sinodale.

Concediul cerut se acoardă.

Nr. 48. Prezidiul prezintă cererea protopopilor: V. Beleş, Gherasim Sârb, Cornel Lazar,

Nicolae Rocsin, Andreiu Horvaț, Procopiu Givulescu, Ioan Georgia, Fabrițiu Manoilă, Dr. Dimitrie Barbu, Florian Rocsin, Mihaiu Lucuța și Mihaiu Păcățian, referitoare la ameliorarea dotației lor protopopești.

Sinodul decretează cererea de urgentă, și o transpune Consistoriului cu învitarea, de a studia afacerea și a prezenta sesiunii viitoare propunere concretă.

Nr. 49. Prezidiul prezintă cererea mai multor credincioși din Homorog, referitoare la afirmativa neîndreptățire ce li-s'ar fi făcut prin Consistoriul din Oradea-mare, în jurul îndeplinirii parohiei de acolo.

Cererea se decretează de urgentă și se transpune spre competentă afacere Consistoriului concernent.

Nr. 50. Prezidiul prezintă rugărilor unor poporeni din comunele bis. Teeș și Chisetău, pentru a se anulă concluzele corporațiilor protopresbiterale a tractului Belinț, referitoare la cumpărarea unei case protopresbiterale.

Afacerea se decretează de urgentă, și se transpune Consistoriului spre competentă rezolvire.

Nr. 51. Deputatul dr. Pompiliu Cioban face următoarea propunere:

Propun, ca pe viitor să se stabilească și fixeze suma taxelor ce le compet protopresbiterilor pentru excursiunile lor prin comune, din incidentul cenzurării socoților, vizitațiilor canonice, efectuarea de alegeri etc.

Se predă comisiei organizatoare.

Nr. 52. Deputatul dr. Aurel Lazar face următoarea interpelare:

„Inalt Prezidiu! Preasfințite Dle Episcop! Aveți cunoștință și Voiți să vă informa-Ți, că în săptămâna patimilor, soldații gr.-or. români dela batalionul 28 de vânători, au fost duși la mărturisire și cuminecare în biserică străină, în cea rom. cat. din Arad, iar la sărbătorile Paștilor au fost trimiși la aceeași biserică?”

Ave-Ți intențiunea ca să câștigați satisfacția cuvenită și să faceți demersurile necesare, ca în viitor să nu se repețească astfel de cazuri jignitoare sentimentului nostru religios”.

La această interpelare Preasfinția Sa răspunde momentan astfel:

„N'am nici o cunoștință de cele espuse, mă voi informa despre starea lucrului și voi urmări în consecință“.

Nr. 53. La ordinea zilei urmează continuarea referadei comisiunii bisericești. Raportor Mihaiu Lucuța. Cetindu-se raportul Consistoriului din Arad, reieritoriu la executarea concluzului sinodal Nr. 22/914, despre aceea, că lui Ștefan Rusu și soția din Otlaca, li-s'a exprimat mulțumita Sinodului, la propunerea comisiunii.

Se ia la cunoștință.

Nr. 54. La propunerea aceleași comisiuni, raportul special al Consistoriului din Arad despre executarea concluzului Sinodului Nr. 82/914 referitoriu la intervenirea pentru respectarea sărbătorilor, instituirea proporționată de preoți militari și instruirea în limba maternă a analfașilor militari.

Se ia la cunoștință.

Nr. 55. Urmează raportul special al Consistoriului din Arad Nr. 1815/915 prezentat în nex cu concluzul sinodului Nr. 84/910 în afacerea clasificării parohiilor. Comisiunea propune, iară Sinodul enunță:

Clasificarea parohiilor pe noul ciclu de 5 ani, se relegă la competența ambelor Consistorii, cu invitarea de a ascultă și opinia oficiilor protopopești.

Nr. 56. La raportul special al Consistoriului din Oradea-mare Nr. 756/915 referitoriu la sporirea contingentului de preoți pentru îndeplinirea parohiilor vacante pe teritoriul Orăzii-mari, comisiunea bis. face următoarea propunere:

Consistoriul din Oradea-mare se îndrumă a prezenta pe sesiunea proximă propuneri concrete privitoare la modalitatea îndeplinirii parohiilor vacante, arătate în conspectul alăturat la raport, dar și până atunci să încerce îndeplinirea lor prin escrierea repeșită a concurselor. Deputatul Paul Rotariu mai propune următorii amendament:

„Consistoriul din Oradea-mare să fie obligat a îngriji ca poporul să primească în ceva chip mângăere religioasă“.

Sinodul primește atât propunerea Comisiunii, cât și amendamentul propus de deputatul Paul Rotariu

Nr. 57. În legătură cu concluzul anterior deputatul Roman Ciorogariu face următoarea propunere:

Să se ancheteze chestia sporirii contingentului și a înălțării nivelului cultural și moral al preoșimii prin delegații ambelor Consistoare și a corpului profesoral al institutului teologic sub prezidiul Prea Sfinției Sale Dlui Episcop diecezan. Aceasta anchetă o constituie P. S. Sa D. Episcop diecezan.

Propunerea se primește și ridică la valoarea de concluz.

Nr. 58. Constatând comisiunea că Consistoriul din Oradea-mare nu s'a conformat concluzelor sinodale: Nr. 15/1913 și 26/1914, referitoare la ajustarea raportului general cu conspectele speciale, recerute — propune și

Sinodul îndrumă Consistoriul din Oradea-mare, ca pe proxima sesiune să se conformeze necondiționat acelor concluze.

Nr. 59. Aceeași comisiune constatând, că la adunarea datelor statistice dela finea anului solar, factorii competenți iutimpină greutăți, cari merg și pe conta exactității datelor, face următoarea propunere:

„Ven. Sinod să aducă concluz, că atât la conducerea matriculelor și adunarea datelor din chestiune cât și la conducerea conscrierilor, să se iee de cinozură anul bisericesc și nu cel solar“.

Propunerea se predă Consistoriului din Arad.

Nr. 60. Asupra cererii adunării generale a fondului diecezan pentru ajutorarea preoșimii diecezane, cerere înaintată cu actul de recomandare a Preasfinției Sale Dlui episcop diecezan Nr. 1891/915 referitoriu la procedura urmândă cu preoșii, cari nu și-au achitat taxele în termenul regulamentar, comisiunea propune și

Sinodul enunță: Se autorizează Consistoriul din Arad ca și administrator al fondului de sub întrebare, că pe preoșii, cari și-ar achită taxele și după termenul espirat la 1 oct. 1914, să i primească în toate drepturile statutare de o potrivă cu aceia, cari și-au achitat taxele lor până la termenul pomenit.

Nr. 61. Urmează la ordinea zilei referada comisiunii epitropești prin raportul Dr. Aurel Lazar, asupra raportului special al Consistoriului din Arad ca senat epitropesc, despre starea fondurilor și fundațiilor diecezane aflătoare sub administrația sa la finea anului 1914, care stare se prezintă precum urmează:

I. Fondul diecezan cu socoata despre folosirea bugetului.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	80.267·48
Intratele și venitele anului 1914	„	180.822·82
La olaltă	. cor.	261.090·30
Eșitele și speșele anului 1914	„	177.103·02
Starea la finea anului 1914	. „	83.987·28

II. Fondul instruct al Episcopiei arădane în bani și în efecte.

Starea la finea anului 1913	. cor.	10.469·89
Intratele și venitele anului 1914	„	1.388·10
La olaltă	. „	11.857·99
Eșitele anului 1914 „	1·053·81
Starea la finea anului 1914	. „	10.804·18

Fondului acestuia mai aparțin: rezidența episcopescă, cancelariile Consistoriului din Arad cu intravilanele lor, casa consistorială din Oradea-mare, prediul episcopesc din Arad Gaiu și intravilanul gol din strada Lővész Nr. 1. cari toate împreună au valoare de 185.987 cor. 34 fil.

III. Fondul seminarial.

Starea la finea anului 1913	. cor.	306.272·10
Intratele și venitele anului 1914	„	11.851·12
La olaltă	„	318.123·22
Eșitele și spesele anului 1914	„	7.165·70
Starea la finea anului 1914	„	310.957·52

Din care însă avere productivă e numai 112.457 cor. 52 fil. pentru că restul de 198.500 cor. e valoarea edificiului seminarial și a aluneului vechiu.

IV. Fondul diecezan pentru promovarea culturai religioase.

Starea la finea anului 1913	. cor.	94.665·49
Intratele și venitele anului 1914	„	3.699·19
La olaltă	„	98.364·68
Eșitele și spesele anului 1914	„	3.579·35
Starea la finea anului 1914	„	94.785·33

V. Fondul capelei din Arad-Gaiu.

Starea la finea anului 1913	. cor.	769·10
Intratele și venitele anului 1914	„	38·90
La olaltă	„	808·—
Eșitele și spesele anului 1914	„	1·16
Starea la finea anului 1914	„	806·84

VI. Fondul pentru biblioteca preparandială.

Starea la finea anului 1913	. cor.	1.382·18
Intratele și venitele anului 1914	„	69·95
La olaltă	„	1.452·13
Eșitele și spesele anului 1914	„	— —
Starea la finea anului 1914	„	1.452·13

VII. Fondul Sinodal-Congresual.

Starea la finea anului 1913	. cor.	34.842·02
Intratele și venitele anului 1914	„	2.089·87
La olaltă	„	36.931·89
Eșitele și spesele anului 1914	„	846·74
Starea la finea anului 1914	„	36.085·15

VIII. Fundațiunea Patriciu Popescu.

Starea la finea anului 1913	. cor.	2.059·58
Intratele și venitele anului 1914	„	114·81
La olaltă	„	2.174·39
Eșitele și spesele anului 1914	„	— —
Starea la finea anului 1914	„	2.174·39

IX. Fundațiunea Iosif Popovici-Paffy.

Starea la finea anului 1913	. cor.	36.244·06
Intratele și venitele anului 1914	„	1.944·86
La olaltă	„	38.188·92
Eșitele și spesele anului 1914	„	977·32
Starea la finea anului 1914	„	37.211·60

X. Fundațiunea contelui Andreiu Foray din Soborșin.

Starea la finea anului 1913	. cor.	2.475·74
Intratele și venitele anului 1914	„	61·78
La olaltă	„	2.537·52
Eșitele și spesele anului 1914	„	58·74
Starea la finea anului 1914	„	2.478·78

XI. Fundațiunea contelui Coloman Almásy din Chitighaz.

Starea la finea anului 1913	. cor.	3.493·27
Intratele și venitele anului 1914	„	180·93
La olaltă	„	3.674·20
Eșitele și spesele anului 1914	„	190·59
Starea la finea anului 1914	„	3.483·61

XII. Fundațiunea de stipendii Gavril Faur din Oradea-mare.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	20.557·34
Intratele și venitele anului 1914	„	972·09
La olaltă	„	21.529·43
Eșitele și spesele anului 1914	„	942·46
Starea cu finea anului 1914	„	20.586·97

XIII. Fondul diecezan de asigurare contra focului.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	222.826·27
Intratele și venitele anului 1914	„	24.780·69
La olaltă	„	247.606·96
Eșitele și spesele anului 1914	„	43.043·76
Starea la finea anului 1914	„	204.563·20

Scăzământul de cor. 18.263·07 provine dela ștergerea taxelor de asigurare neincasabile de cor. 30.011·71.

XIV. Fondul diecezan pentru înființarea unui gimnaziu român în Arad.

Starea la finea anului 1913	. cor.	31.057·26
Intratele și venitele anului 1914	„	1.728·81
La olaltă	„	32.786·07
Eșitele și spesele anului 1914	„	164·70
Starea la finea anului 1914	„	32.621·37

XV. Fundațiunea de stipendii Teodor Papp din Checheș.

Starea la finea anului 1913	. cor.	165.555·08
Intratele și venitele anului 1914	„	17.686·88
La olaltă	„	183.241·96
Eșitele și spesele anului 1914	„	13.342·98
Starea la finea anului 1914	„	169.898·98

XVI. Fundațiunea de stipendii Ana Iorgovici Ebesfalvaș.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	16.753·24
Intratele și venitele anului 1914	„	2.549·79
La olaltă	„	19.303·03
Eșitele și spesele anului 1914	„	1·070·39
Starea la finea anului 1914	„	18.232·64

XVII. Fundațiunea de stipendii Elena Ghiba Birta.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	156.469·69
Intratele și venitele anului 1914	„	8.416·26
La olaltă	„	164.885·95
Eșitele și spesele anului 1914	„	8.140·36
Starea la finea anului 1914	„	156.745·59

XVIII. Fondul de penziune al funcționarilor consistoriali și al profesorilor.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	161.182·58
Intratele și venitele anului 1914	„	27.050·33
La olaltă	„	188.232·91
Eșitele și spesele anului 1914	„	11.830·20
Starea la finea anului 1914	„	176.402·71

XIX. Fondul bisericesc-clerical.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	930.473·71
Intratele și venitele anului 1914	„	51.905·15
La olaltă	„	982.379·08
Eșitele și spesele anului 1914	„	50.695·79
Starea cu finea anului 1914	„	931.683·29

XX. Fondul școlar și aucta.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	105.318·66
Intratele și venitele anului 1914	„	9.752·59
La olaltă	„	115.071·25
Eșitele și spesele anului 1914	„	7.260·87
Starea la finea anului 1914	„	107.810·38

XXI. Fundațiunea de stipendii Balla.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	36.677·60
Intratele și venitele anului 1914	„	2.072·55
La olaltă	„	38.750·15
Eșitele și spesele anului 1914	„	574·92
Starea la finea anului 1914	„	38.175·23

XXII. Fondul diecezan pentru ajutorarea preoțimei diecezane.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	1.669.262·—
Intratele și venitele anului 1914	„	271.000·50
La olaltă	„	1.940.262·50
Eșitele și spesele anului 1914	„	190.095·44
Starea la finea anului 1914	„	1,750.167·06

XXIII. Depozite de cassă.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	1,274.453·17
Intratele și venitele anului 1914	„	163.351·65
La olaltă	„	1,437.804·82
Eșitele și spesele anului 1914	„	42.685·82
Starea la finea anului 1914	„	1,395.119·—

XXIV. Fondul pentru despărțirea ierarhică a comunelor mixte.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	2.941·33
Intratele și venitele anului 1914	„	25·26
La olaltă	„	2.966·59
Eșitele și spesele anului 1914	„	1.270·—
Starea cu finea anului 1914	„	1.696·59

Care constă din pretenziuni la mai multe comune bisericești, în mare parte dubioase.

XXV. Pretenziuni dubioase și sub proces, comune cu dieceza Caransebeșului.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	8.806·32
Intratele și venitele anului 1914	„	—
La olaltă	„	8.806·32
Eșitele și spesele anului 1914	„	3.264·18
Starea la finea anului 1914	„	5.542·14

XXVI. Intregirea dela stat a dotațiunii preoților și capelanilor.

Intregirea dotațiunii preoților și capelenilor s'a primit regulat dela stat și s'a distribuit pe ambele semestre din anul 1914. Socoșile înaintate la guvern, sunt aprobate.

XXVII. Fundațiunea Mitra Ungurean pe seama școlii din Fabricul-Timișorii.

Starea la finea anului 1913	. cor.	8.080·23
Intratele și venitele anului 1914	„	534·98
La olaltă	„	8.615·21
Eșitele și spesele anului 1914	„	233·13
Starea la finea anului 1914	„	8.382·08

XXVIII. Fund. de stipendii Ștefan Antonescu.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	88.499·58
Intratele și venitele anului 1914	„	4.429·84
La olaltă	„	92.929·42
Eșitele și spesele anului 1914	„	14.926·95
Starea la finea anului 1914	„	78.002·47

Scăzământul de 10.497 cor. 11 fil. provine dela împrejurarea, că în anul acesta s'a plătit massa-curatorului lăsământar onorariul adjudecat de 10.500 cor.

XXIX. Fundațiunea de stipendii a episcopului Iosif Goldiș.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	44.435·78
Intratele și venitele anului 1914	„	3.909·70
La olaltă	„	48.345·48
Eșitele și spesele anului 1914	„	2.568·92
Starea la finea anului 1914	„	45.776·56

XXX. Fundațiunea episcopului Ioan Mețianu, pentru ajutorarea bisericilor sărace.

Starea la finea anului 1913:		
La cassa consistorială	64.379·51	} cor. 160.803·04
La tipogr. diecezană	96.423·53	
Intratele și venitele anului 1914:		
La cassa consistorială	13.383·86	} cor. 51.877·06
La tipogr. diecezană	38.493·20	
La olaltă	. cor.	212.680·10
Eșitele și spesele anului 1914:		
La cassa consistorială	22.733·11	} cor. 58.633·75
La tipogr. diecezană	35.900·64	

Starea la finea anului 1914:		
La cassa consistorială	55.030·26	} cor. 154.046·35
La tipogr. diecezană	99.016·09	

Scăzământul de 6.756 cor. 69 fil. provine dela împrejurarea, că în anul acesta s'au șters din pretenziunile vechi ale tipografiei suma neincasabilă de 6.187 cor. 40 fil. și din pretenziunile cu obligațiuni 840 cor. 32 fil.

XXXI. Fundațiunea de stipendii Teodor Feier din Bonțești.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	33.904·71
Intratele și venitele anului 1914	„	1.887·31
La olaltă	„	35.792·02
Eșitele și spesele anului 1914	„	179·80
Starea la finea anului 1914	„	35.612·22

XXXII. Depozitul fundațiunii de stipendii și ajutorare alui Dimitrie F. Negrean și soții din Beiuș.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	65.940·74
Intratele și venitele anului 1914	„	6.986·46
La olaltă	„	72.927·20
Eșitele și spesele anului 1914	„	3.194·52
Starea la finea anului 1914	„	69.732·68

XXXIII. Fundațiunea de stipendii Dr. Iuliu T. Mera din Șiria.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	77.859·07
Intratele și venitele anului 1914	„	5.319·15
La olaltă	„	83.178·22
Eșitele și spesele anului 1914	„	2.827·96
Starea la finea anului 1914	„	80.350·26

XXXIV. Fondul diecezan cultural arădan.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	47.711·52
Intratele și venitele anului 1914	„	6.986·45
La olaltă	„	54.697·97
Eșitele și spesele anului 1914	„	274·15
Starea la finea anului 1914	„	54.423·82

XXXV. Fondul librăriei diecezane.

Starea cu finea anului 1913:		
La cassa consistorială	10.960·60	} cor. 46.804·90
La librăria diecezană	35.844·30	
Intratele și venitele anului 1914:		
La cassa consistorială	21.662·66	} cor. 134.064·69
La librăria diecezană	112.402·03	
La olaltă	. cor.	180.869·59
Eșitele și spesele anului 1914:		
La cassa consistorială	15.764·62	} cor. 126.843·02
La librăria diecezană	111.078·40	
Starea la finea anului 1914:		
La cassa consistorială	16.858·64	} cor. 54.026·57
La librăria diecezană	37.167·93	

XXXVI. Fondul de stipendii a episcopului Ioan I. Papp, pentru școala diecezană de fete.

Starea la finea anului 1914	. cor.	31.563·55
Intratele și venitele anului 1914	„	4.660·02
La olaltă	„	36.223·57
Eșitele și spesele anului 1914	„	— —
Starea la finea anului 1914	„	36.223·57

XXXVII. Fondul școlii civile de fete cu internat, proprietatea Consistoriului gr.-or. rom. din Arad.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	264.678·41
Intratele și venitele anului 1914	„	6.444·34
La olaltă	„	271.122·75
Eșitele și spesele anului 1914	„	2.700·—
Starea cu finea anului 1914	„	268.422·75

Sinodul luând la cunoștință starea fondurilor și fundațiunilor administrate de Consistoriul din Arad, aprobă socoțile prezentate și dă Consistoriului absolutoriul pe anul de gestiune 1914.

Nr. 62. In special cu privire la restanțele contribuiri de 6 fileri de suflet și a altor pretenziuni ale fondurilor și fundațiunilor diecezane, la propunerea comisiunii

Consistoriul din Arad se învătă a stării și în viitor cu toată energia la încassarea contribuțiilor de 6 fileri de suflet și a celorlalte taxe și pretenziuni ale fondurilor și fundațiunilor diecezane.

Nr. 63. Constatându-se pe baza socoților, că din darea intelectualilor se încassează numai o sumă minimală, la propunerea comisiunii,

Consistoriul din Arad se îndrumă, ca să înainteze raport special arătând, câtă sumă s'a preliminar din

an în an, câtă s'a încassat și ce demersuri a făcut pentru încassarea restanței?

Nr. 64. Raportul special al Consistoriului din Arad Nr. 1577/915 ca senat episcopesc, referitoriu la cauzele pendente la fiscii consistoriali, la propunerea comisiei:

Se ia la cunoștință susținându-se în vigoare și pentru viitor concluzul de sub Nr. 94 din anul 1914.

Nr. 65. Comisiunea epitopească tot prin raportorul dr. A. Lazar cetește raportul special al Consistoriului din Arad Nr. 1484/915 în afacerea esarindării bunului diecezan din Cermeiu.

Sinodul ia la cunoștință raportul.

Nr. 66. Raportul special al Consistoriului din Arad Nr. 1502/1915 că socoțile fundației Dimitrie Negreanu pe 1913 și 1914 fiind defectuos redactate, s'au restituit comisiei administrative pentru compunere din nou, în formă corectă, la propunerea aceleiași comisii.

Sinodul îl ia la cunoștință.

Nr. 67. Se cetește raportul Consistoriului din Arad despre cenzurarea și aprobarea raționinului sf. mănăstiri din Hodoș-Bodrog de pe anul 1914. La propunerea comisiei

Raportul se ia la cunoștință.

Nr. 68. Protocoalele comisiei sinodale de controlă, prezentate cu raportul ad Nr. 6391/1914 al Consistoriului din Arad, la propunerea comisiei

Se iau la cunoștință.

Nr. 69. Urmează la ordinea zilei raportul comisiei epitropești prin același raportor, asupra socoților fundațiilor administrate de Consistoriul din Oradea-mare pe anul 1914 și anume:

I. Fundațiunea Zaharie Mioc și soția.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	11.574·27
Intratele și venitele anului 1914	„	560·69
La olaltă	„	12.134·96
Eșitele și spesele anului 1914	„	347·82
Starea la finea anului 1914	„	11.787·14

II. Fundațiunea Gheorghe Lazar și soția Hermina.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	5.937·99
Intratele și venitele anului 1914	„	488·49
La olaltă	„	6.426·48
Eșitele și spesele anului 1914	„	2·62
Starea la finea anului 1914	„	6.423·86

III. Fundațiunea Teodor Oancea.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	2.685·27
Intratele și venitele anului 1914	„	195·27
La olaltă	„	2.880·54
Eșitele și spesele anului 1914	„	1·66
Starea la finea anului 1914	„	2.879·48

IV. Fundațiunea Dr. Gheorghe Popa.

Starea cu finea anului 1913	. cor.	2.249·72
Intratele și venitele anului 1914	„	176·08
La olaltă	„	2.425·80
Eșitele și spesele anului 1914	„	1·60
Starea cu finea anului 1914	„	2.424·20

Socoțile fiind în ordine, Sinodul le aprobă și dă Consistoriului din Oradea-mare, absolutoriului obicinuit.

Nr. 70. Tot comisiei epitropească prin același raportor, referând asupra raportului Consistoriului din Oradea-mare Nr. 3722/914 E. relativ la cenzurarea socoților fundației „Zsiga“ din Oradea-mare, pe anul școlar 1913/14 și constatând că remanența cu finea anului 1912/13 a fost

cor.	4.179·70
Venitele anului 1913/4	„ 19.269·90
La olaltă	„ 23.449·60
Spesele anului 1913/14	„ 20.268·54
Rest cu finea anului 1913/14	„ 3.181·06

propune, iar

Sinodul ia raportul la cunoștință.

Nr. 71. Aceeași comisie referând asupra raportului Consistoriului din Oradea-mare Nr. 799/915 Epitr. pe lângă care a prezentat literile fundamentale ale fundațiilor „Georgiu Lazar și soția“ și „Teodor Oancea“ și constatând că actul nu e complet propune și

Sinodul nu ia la cunoștință raportul, ci Consistoriul din Oradea-mare se îndrumă, că la proxima sesiune, deodată cu literile fundamentale, să înainteze și actele de donațiune ale fondatorilor.

Nr. 72. Protocoalele comisiei sinodale de controlă prezentate cu raportul Nr. 2182/914 Ep. al Consistoriului din Oradea-mare, la propunerea comisiei

Sinodul le ia la cunoștință.

Nr. 73. Asupra rapoartelor Consistoarelor din Arad și Oradea-mare referitoare la venitele fondurilor comune, referând comisia epitropească tot prin raportorul Dr. A. Lazar propune, iar Sinodul enunță următorul concluz:

Raportele ambelor Cnsistoare prezentate la în-sărcinarea dată prin concluzul sinodal Nr. 33/914 se transpun unei comisii speciale de 3, ce se va alege din membri Sinodului cu îndrumarea: ca studiind toate actele referitoare la afacerea suleată de Consistoriul din Oradea-mare, pe proxima sesiune sinodală să înainteze raport amănunțit și propunere meritorică constatând:

a) Cât de mari au fost venitele fondului bisericesc și școlar an de an, începând dela anul 1900, când s'au început folosirea venitelor acestui fond și pentru echilibrarea bugetului Consistoriului din Oradea-mare.

b) Cât revine Consistoriului din Oradea-mare în proporție cu sumele folosite de Consistoriul arădan din fondurile amintite, pentru scopuri streine de susținerea institutului teologic-pedagogic.

c) Cât revine Consistoriului din Oradea-mare din fondul tipografiei și de asigurare pe anul 1909.

d) Cât revine Consistoriului din Oradea-mare din venitele fondului congresual dela anul 1909.

e) Ce cuotă revine anual Consistoriului orădan din 10%, ce se ridică din partea Consistoriului arădan din venitele fondurilor și fundațiilor ca spese de administrare.

f) Cari sunt cauzele, în temeiul cărora fondul pentru promovarea culturii a scăzut cu cei 10 ani. Comisiunea ce se va alege să fie convocată din bună vreme.

Rezultatul constatărilor să-l prezinte Preasfinției Sale Dlui Episcop pentru comunicare cu ambele Consistore, ca și unul și altul să-și poată face reflexiile și să le înainteze Preasfinției Sale cel puțin cu 30 de zile înainte de deschiderea Sinodului.

Nr. 74. În nex cu concluzul anterior, în comisiunea sinodală de 3, pentru studiarea afa-cerii de folosire a venitului fondurilor comune, se aleg deputații: Dr. George Popa, Petru Ionașiu și Vasilie Goldiș.

Nr. 75. Urmează referada comisiunii școlare, asupra raportului general al senatului școlar dela Consistoriul din Arad.

Cetindu-se raportul prin referentul comisiunii Iuliu Groșorean

Se ia în general la cunoștință și se decide tipărirea lui ca adnex la protocol sub lit. G.

Nr. 76. Pentru trecerea din viață a profesorului dela institutul nostru teol.-ped. Dr. Avram Sădean

Sinodul își exprimă condolențele prin sculare.

Nr. 77. Acelaș raportor, referează asupra raportului general al senatului școlar dela Consistoriul din Oradea-mare. Cetindu-se raportul

Se ia în general la cunoștință și se decide tipărirea lui ca adnex la protocol sub lit. H.

Nr. 78. În considerarea, că pentru propunerea religiunii în școlile medii nu există plan de învățământ pentru unitatea învățământului religios în acestea institute de învățământ, comisiunea propune și

Sinodul invită Consistoriul, a solicită la Consistoriul metropolitan rezolvirea și elaborarea unui plan de învățământ din studiul religiunii pentru școlile medii.

Nr. 79. În privința activității extrașcolare a învățătorilor, atinsă în raportul general

Sinodul invită Consistoriul din Oradea-mare, să vină în sesiunea proximă cu propuneri concrete.

Fiind timpul înaintat și anunțându-se ședința proximă pe d. a. la 3 ore, când se va continua cu referada comisiunilor, ședința se ridică la orele 12'30 p. m.

Ioan Oprea m. p.
notariu.

Acest protocol s'a cetit și autenticat în ședința comisiunii sinodale de autenticare, ținută în Arad la 6/19 aprilie 1915 ora 5 d. a.

Ioan J. Rapp m. p.
episcop, președinte.

Sava Raicu m. p. Petru Truția m. p.
Petru Ionașiu m. p. George Popoviciu m. p.
Dr. C. Iancu m. p. V. Beleş m. p.
Dr. R. Veliciu m. p.

O armată alcoolizată e dinainte bătută.

Doctorul Donath, într'o conferință ținută la societatea medicală regală din Budapesta, a arătat importanța ce are abținerea dela băuturi spirtoase în armată atât în timp de pace cât și în timp de războiu. El relevă că în toate războaiele, cari au avut loc în secolul trecut și actual, în patru continente și sub diferite clime, s'a stabilit, prin experiență, că trupele cari nu primeau de loc băuturi spirtoase erau mai capabile, adică puteau suporta mai bine marșurile și oboselile; soldații cu toate intemperiiile rămăneau mai sănătoși, erau mult mai rezistenți și la holeră, disenterie, tifos și insolatie, ca acei cari consumau alcool chiar în cantități foarte moderate.

La aceleași concluziuni s'a ajuns în marina de război și cea comercială, în expedițiunile polare și explorările prin Africa. Acimizarea europenilor în climatele călduroase e în realitate numai o chestie de abținere alcoolică.

De asemenea e știut de călăuzele de prin munți, de turiști, de cicliști, de înotători, de vâslăși și pușcași, și mai ales se știe de multă vreme în Anglia, țara sportului, că acțiunile cele mai grele nu se pot îndeplini fără abținerea, mai ales la curse și matchuri.

* * *

Materialul cel mai bogat l-a adus dr. Adolf Klumek, medicul șef al serviciului sanitar al regiunii VI de Honvezi (Transilvania). Acesta conchide:

Băuturile spirtoase s'au arătat totdeauna vătămătoare atât la marșuri mai mari cât și la manevre, la trageri în țintă și la alte sfortări obositoare; puterea de rezistență a oamenilor a scăzut în toate direcțiunile, soldații erau curând moleșiți și sleiți și nu mai erau buni de nimic; simptomele premergătoare ale insolatiei se arătau mai întâi la acei cari gustaseră băuturi alcoolice și de aceea convingerea mea absolută e că chiar și cantități mici de alcool au o influență vătămătoare asupra puterii de suportare a oboselilor în acțiunile militare hotărtoare. De altfel, în regulamentele noastre măsurile preventive sunt ordonate în această direcție și unde e vorba de băuturi răcoritoare se recomandă mai ales ceaiu rece, cafea noeagră ori cacao; substanțe pe cari și eu le socot cele mai recomandabile. Câtva timp se întrebuiștea acid citric în apă, dar în ultimul timp s'a renunțat la aceasta.

Din districtul de landweler din Transilvania i-au sosit șefului sanitar 14 rapoarte medicale. Dintre acestea 10 iau poziție hotărâtă contra alcoolului; pe când celelalte patru socot consumarea lui moderată ca permisă sau chiar necesară. Din acest materiale foarte instructiv vom eleva aci numai câteva date:

La manevrele dela sfârșitul lui Iunie 1913, pe când batalionul mergea spre Maros-Vasarhely în plină echipare spre concentrarea regimentului, se întâmplă în a doua zi de marș că oamenii cari făcuseră și un exercițiu de noapte, făcură într'o zi un marș de 62 km. și, ceea ce e încă mai mult de relevat, fără a fi oboșiți. Aceasta însă s'a putut obține numai prin aceea că s'a interzis cu asprime soldaților orice băutură alcoolică.

În timpul mobilizării de încercare din anul 1904, pe când regimentul înaintă în complet echipament de marș dela Maros-Vásárhely spre Torda, și pe arșița zilei de vară, se întâmplară cunoscutele accidente, o mare parte din ele erau la persoane cari consumaseră alcool pe stomacul gol sau în timpul marșului.

Regimentul 63 a făcut acum câțiva ani în timpul manevrei de toamnă dela Besztercze la Szász-Regen 56 km. într'o zi. În timpul popasului de Nagy-Sajó soldații au băut rachiu, bere, și medicul regimentului atribue numai acestei cauze faptul că la continuarea marșului mare parte din soldați rămăseră în urmă.

Un alt medic de regiment, care își făcuse stagiul în Dalmația, comunică că în această regiune cu toată căldura tropicală și lipsa de apă, starea sanitară eră bună în timpul manevrelor, căci după propunerea sa s'a oprit pe cât a fost posibil consumarea băuturilor alcoolice.

Într'un alt raport al unui medic care și-a făcut mai mulți ani stagiul în închisoarea regiunii, acesta ajunge la concluzia că deliecte contra disciplinei, dezertările și alte crime se făptuesc în marea majoritate a cazurilor sub influența alcoolului.

* * *

Pentru a face experiențe în acest scop în armată, doctorul Donath face congresului următoarea propunere:

Conferința socoate ca necesar de a se face în armata imperiului, întocmai cum s'a făcut în armata suedeză și bavareză, experiențe precise pentru a stabili efectul băuturilor alcoolice la eforturi militare oboșitoare și mai ales influența lor asupra capacității de marș a infanteriei și cavaleriei și asupra siguranței de tir a trupelor și a artileriei. Scopul acestor experiențe este de a culege învățăminte directe, cari să poată servi ca bază sigură cercurilor conducătoare ale armatei atât pentru judecarea stricăciunilor cauzate de alcool, cât și la conceperea și aplicarea măsurilor proprii de combatere.

Librăria diecezană din Arad are depozit bogat în cărți și revizite bisericești (potire, disc, ste-luță, cruci, candelă, ripizi, cădelnițe, prăznicare) prapori și ornate. Execută și reperaturi. Cereți catalog.

Propise (Corecte) de examen à cor. 1·30 suta plus 30 fileri porto postal se găsesc de vânzare la **Librăria diecezană din Arad.**

Căițe (căciuli) preotești

pentru scutirea capului la serviciul în liber pre-cum și potcapii, se pot comandă la

Librăria diec. din Arad.

Bucata, din catifea, costă 7 cor. iar din stofă 5 cor.

Potcapia, din catifea 7 cor.

La comande e a se indică măsura capului.

**CĂRȚI BISERICEȘTI
CU LITERE LATINE:**

Penticostarul, leg. în piele roșie	14.—
Cazania	14.—
Molitvelnicul	14.—
Triodul cu strajnicul	27.—
Octoichul mare	27.—
Mineile 12 vol. pe 12 luni leg. în piele	186.—
Apostol	11·50
Evangelia, cu litere latine	25.—

De vânzare la:

Librăria Diecezană, Arad.